

EL'RASZTOTT NÜBIA

▷ SZÖVEG ÉS KÉP: LANTAI-CSONT GERGELY

Dél-Egyiptomból, Asszuán városából a lemenő Nap utolsó sugaraival indul a hajóm. Hetenként pár alkalommal egy személyszállító hajó közlekedik Egyiptom és Szudán között, biztosítva az egyetlen átjárót a két ország között. A teherszállítmányok, így az autóm is egy másik, rozoga kis uszályon zsúfolódnak. A hajóra Afrika legkülönbözőbb részéről érkeztek emberek: kereskedők, árusok utaznak a másfél napos úton. A kis uszálynak viszont háromszor ennyi idő kell, hogy átszelje a Nasszer-tavat és megérkezzen Nubia előretolt helyőrségébe, a szudáni Wadi Halfa városába

SIVATAGI FOLYAM

CSENDESEN ÁRAMLIK A NÍLUS A SZENT SIMEON-KOLOSTOR ELŐTT, ASSZUÁN VÁROSÁVAL SZEMBEN. A VÁROS SZUBSZAHARAI-AFRIKA ÉS NÚBIA KAPUJA IS EGYBEN

Núbia egykor olyan erős és rejtélyes birodalom volt, amely még az ősi Egyiptomot is fennhatósága alá tudta vonni – mégis szinte teljesen a feledés homályába merült. És körülünk eseményei sem segítenek kulturális hagyományainak megőrzésében. Az Egyiptom és Szudán határvidékén húzódó Núbia szerepe kiemelkedő az észak-afrikai történelemben, ám sokak számára mégis ismeretlen, mivel kézzelfogható emlékeit nehéz feltárni. Ezek nagy része a gátakkal duzzasztott, mesterséges tavakkal tarkított Nílus alatt rekedt.

Az Egyiptom és Szudán határvidékén húzódó Núbia szerepe kiemelkedő az észak-afrikai történelemben, ám sokak számára mégis ismeretlen, mivel kézzelfogható emlékeit nehéz feltárni.

CSÖNDES ÖRÖKSÉG

Azok az emlényomok, amelyeket a régészeknek mégis sikerült felkutatni, többnyire beleolvadtak az egyiptomi kultúrát bemutató kiállításokba – így a látogatók szeme képtelen különbséget tenni a két hatalmas, ősi birodalom öröksége között. Az Egyiptomi Nemzeti Múzeum bejárati része például egy olyan időszaknak is emléket állít, amikor Núbia uralta egész Egyiptomot...

Meroé. A Föld egyik legcsodálatosabb piramiscsoportjának helyszíne. Az ókori romváros északi temetőjében nyugszik a Kusita Királyság második nagy korszakában uralkodó királyok többsége. A sírkamrák a belül tömör piramisok alatt húzódnak, s a gúlák oldalához apró halotti kápolnák csatlakoznak. Szudán első számú turisztikai látnivalójánál azonban nem tolonganak az emberek. Két nap alatt csupán egy furcsa, kínai csapat érkezett, akik nyilván bele is akarták vésni nevüket a falakba. Sikerült megakadályozni... Felmerül a kérdés, hogy hosszabb távon milyen jövőre számíthat egy őrzés nélkül magára hagyott UNESCO-világörökségi terület? És Meroé mellett ókori templomok, piramisok ezrei várnak nagyobb tiszteletet és több érdeklődőt...

FÖLDGÖMB VILÁGLÁTÓ A TRENDFM-EN
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR.
A RÁDIÓBAN VENDÉGÜNK A TÉMÁRÓL:
LANTAI-CSONT GERGELY

TRENDFM 94.2
GAZDASÁGI RÁDIÓ CSOPORT

KORÁBBI MŰSORAINK MEGHALLGATHATÓK:
WWW.TRENDFM.HU

A PIRAMIS KAMRÁJÁBAN
IDŐS PIRAMISÓR MUTATJA
AZ ÓKORI ÁBRÁZOLÁSOKAT
A KARIMA TELEPÜLÉS MELLETTI JEBEL
BARKAL-PIRAMISEGYÜTTESNÉL

NÚBIAI URALOM

A núbiai Kerma Királyság már Kr. e. 2500 körül uralta a fekete-afrikai luxuscikk-kereskedelem e szakaszát. A kifizetődő üzletnek köszönhetően virágzó birodalmat építettek fel, amelynek az Egyiptomi Újbirodalom hódítása vetett véget. 500 év múlva azonban a núbiai előkelők újra magukhoz ragadták a hatalmat. Az így létrejött Kusita Királyság a következő 80 évre Egyiptom felett is uralkodott. A birodalom gazdagságának köszönhetően fénykorát élte a núbiai kultúra. Ennek egyik látványos jele, hogy ma is az egyiptominál sokkal nagyobb számú kisméretű piramis emelkedik a vidéken. Az 1200 km szélesen húzódó királyság a Kr. e. 2. századra saját írásrendszert alkotott, így írásmódjukban is távolodtak az egyiptomi hieroglifáktól.

ŐSI ROMOK A HOMOKBAN
MEROÉ PIRAMISEGYÜTTES LETAGLÓZÓ
LÁTVÁNYA. A ROMTERÜLET MAJDI
200 PIRAMISBÓL ÁLL ÉS AKÁR SCI-FI
DISZLETNEK IS TŰNHET

NÚBIA SZÍVÉBEN

Núbia már rég nem önállóan létező egység. Az egykori erős birodalom, amely kereskedelmi tranzit-zónaként szolgált a Vörös-tenger és Nyugat-Afrika közötti útvonalon, mára Egyiptomba és Szudánba olvadt.

A szudáni és a núbiai kultúrák is a tiszteleten és a vendégszereteten alapulnak. „Aki még nem járt e csodás országban, nem tudja, mi a valódi vendégszeretet!” – vallják itt sokan. Mintha időutazáson vennénk részt. A káprázatos színekben pompázó házak és azok kapui, a helyiek közvetlensége, az üde datolyapálmák és a Nílus lassú hömpölygése tölti be a nap minden percét. Az elmúlt évezredekben látszólag kevés dolog változott: az ókori vízemelőket leváltották a benzinmotoros szivattyúk, és megjelentek a motorcsónakok.

„Aki még nem járt e csodás országban, nem tudja, mi a valódi vendégszeretet!” – vallják itt sokan.

ÜTMENTI KÁVÉSPULT

A FRISSÍTŐKET HORDOZÓ ASZTAL JELENLÉTE JELLEGZETES NÚBIAI LÁTványELEM. A TEÁT, KÁVÉT KIMÉRŐ HÖLGYEK SOK ESETBEN ALACSONY TÁRSADALMI RÉTEGBŐL SZÁRMAZNAK, ÉS AZ ORSZÁG TÁVOLI RÉSZÉIBŐL VÁNDOROLTAK (VAGY MENEKÜLTEK) EL

Ám a modern világ rendkívül gyorsan közeledik. A közútfejlesztés, az elektromos áram és a mobilhálózat már a legkisebb falvakat is megcélózta. Az Asszuáni-gát építése után 50 évvel pedig újabb és újabb víztározók létrehozása szabdalja és fenyegeti elöntéssel az oázisokban bővelkedő tájat. Az északi falvak lakói közül sokan a nagyvárosokba, jórészt Khartúmba költöznek, és a földművelés helyett jobb megélhetést keresnek.

NÚBIAI PORTRÉK ►
WADI HALFÁTÓL MEROÉIG

SZEMÉLYRE SZABOTT NYÍLÁSZÁRÓK
A NÚBIAI ÉPÍTÉSZEZT EGYIK LEGFONTOSABB ELEME
A RENDKÍVÜL VÁLTOZATOS KAPU- ÉS
ABLAKSZÍNEZÉS. A KAPU – MINT A HÁZ
UJJLENYOMATA – MINDIG EGYEDI ALKOTÁS

HELYBEN MARADT LEGENDA

1959-ben az észak-szudáni Wadi Halfában a Nílusra tervezett Asszuáni-gát építése során 52 ezer núbiai volt kénytelen elhagyni otthonát. A 60-as évekre a határ két oldalán ez a szám közel 120 ezer főre emelkedett. Voltak, akik a megélhetésért egészen Kenyáig vagy Ugandáig vándoroltak.

Közismert műemlékvédelmi akció volt, amikor a munkálatok során a II. Ramszesz fáraó által építtetett, Kr. e. 13. századi Abu Szimbel-i templomokat szétbontották, és 64 méterrel feljebb telepítették. 2003 és 2005 között a Meroé-gát építésekor aztán újabb 50 ezer helyinek kellett elhagynia termőföldjeiken felépített otthonaikat és egy sivatagos, terméketlen régióba költöznie.

Wadi Halfában adja magát a találkozás: a közösség felkeresése, mely magát Ibrahim al-Magyari leszármazottjának tartja. Ibrahimot az 1517-ben Egyiptomot is meghódító török szultán, I. Szelim hurcoltatta a Nílus völgyébe, mégpedig a Magyaráti-szigetre, a legenda

Közismert műemlékvédelmi akció volt, amikor a munkálatok során a II. Ramszesz fáraó által építtetett, Kr. e. 13. századi Abu Szimbel-i templomokat szétbontották, és 64 méterrel feljebb telepítették.

NEHÉZ IDŐK TANÚJA

AZ IDŐS MOHAMED MESÉL A MAGYARABOK HAJDANI LAKHELYÉRŐL ÉS A WADI HALFÁBA VEZETŐ VÁNDORLÁS NEHÉZ ÉVEIRŐL

A magyarabok nyelve núbiai, vallásuk muzulmán, megjelenésük arabos. Korábbi lakhelyüket, a magyarab szigetet is elöntötte az Asszuáni-gát építésekor felduzzasztott folyó.

szerint megalapította a magyarab közösséget. A magyarabok nyelve núbiai, vallásuk muzulmán, megjelenésük arabos. Korábbi lakhelyüket, a magyarab szigetet is elöntötte az Asszuáni-gát építésekor felduzzasztott folyó. 1965-ben a néprajzi anyagot gyűjtő Fodor István láthatta talán utoljára őket eredeti lakhelyükön.

A nagy tiszteletnek örvendő Yaounis Mohamed még élt a szigeten. Hozzá igyekszem, és a nagy hőség miatt csak az esti ima után találkozunk. – Minden megváltozott az elmúlt évtizedek alatt – meséli, és előveszi a régi szigetet ábrázoló egykori légi felvételeket és térképet. Miután a földjük és a régi Wadi Halfa városa is víz alá került, a szudáni kormányzat a csoportot a másfél ezer kilométerre fekvő Kasalába (a mai eritreai határ közelébe) akarta letelepíteni. Ám ők ragaszkodtak évszázados örökségükhöz, megszokott nílusi életterükhöz. Hosszú évek hánykolódása után – külföldi és kormányzati segítséggel – 1970-ben kezdték el megépíteni az új Wadi Halfát, Núbia új kapuját, ahol a mai napig is élnek.

KIÜZETVE

A HAJDANI MAGYARÁTI SZIGETRŐL ÉS A RÉGI WADI HALFÁ VÁROSÁRÓL ÉJSAKÁBA NYÚLÓAN MESÉL. A TERÜLET AZ ASSZUÁNI-GÁT ÉPÍTÉSEKOR KERÜLT HULLÁMSÍRBA

ÉLTETŐ ÉS PUSZTÍTÓ VÍZ

A nílusi gátépítések rendkívül összetett környezeti és társadalmi következményei számos helyi közösség életét alakították át. A Szahara menti, ill. a Száhel-övezetbe tartozó vidékeken persze alapvető kérdés a víz folyamatos jelenlétének biztosítása, ám ennek végletes formája egy óriási térség víztározóvá alakítása. Az elmúlt bő fél évszázad munkálataiból mindenki levonta a maga következtetéseit, és sokan fordultak szembe az újabb építkezésekkel.

2007-ben a Kajbar-gát építése ellen tiltakozókat könnygázzal és fegyverekkel oszlatták. Az akkori gátépítés tervei között szerepelt 90 núbiai falu elárasztása, 10 ezer lakos áttelepítése és vagy 500 régészeti terület megsemmisítése. A tüntetéseken négy ember vesztette életét, és sokan megsérültek. Szudán ezek után visszavonta a gátépítési szándékot, ám 2010-ben mégis megjelentek a munkagépek. A kínai Sinohydro Vállalat, mely az etiópiai Omofolyó völgyében is építkezett – és lehetetlenné tett el bennszülött közösségeket – érvényes szerződés

FRISS AJÁNDÉK

A VÉGTELEN NÚBIAI VENDÉGSZERETET:
A TÁVOLRÓL JÖTT UTAZÓ
MEGAJÁNDÉKOZÁSA EGY PÁLMAFAÁGNYI
DATOLYÁVAL ÉS MEGHÍVÓ EGY POHÁR
FORRÓ TEÁRA

A Kajbar-gát építése ellen tiltakozókat könnygázzal és fegyverekkel oszlatták. A tervek között szerepelt 90 núbiai falu elárasztása, 10 ezer lakos áttelepítése és vagy 500 régészeti terület megsemmisítése.

FAZEKAS ÉS TERMÉKE

A SIVATAGBAN KÉSZÜLŐ AGYAGEDÉNYEK
KELENDŐEK: A HÁZTULAJDONOSOK
A TIKKASZTÓ MELEGBEN, VÍZZEL TÖLTVE
ÁRNYÉKBA HELYEZIK A HÁZUK ELÉ, ÍGY
SZOLGÁLVA FELFRISÜLÉSSEL MINDEN
ARRA JÁRÓNAK

A Kajbar-gátat két másik, a Shereik és a Dal fogja követni. A gátegyüttes létrehozásával Észak-Szudán e termékeny részén öt víztározós rendszer kiépítése a cél.

birtokában vonult fel a területen. Később arról cikkeztek, hogy a projekt mégis inkább szaúd-arábiai finanszírozással fog megvalósulni. Végül a kitartó helyi tiltakozás nemzetközi támogatás nyert, és az építkezés még most sem indult el.

A Kajbar-gátat két másik, a Shereik és a Dal fogja követni. A gátegyüttes létrehozásával Észak-Szudán e termékeny részén öt víztározós rendszer kiépítése a cél – a mezőgazdaság még hatékonyabbá tétele érdekében. A becslések szerint csak a Kajbar- és a Dal-gát tavaiból a Nílus éves vízhozamának mintegy 3%-a párologna el...

Szudán kettészakadása, vagyis Dél-Szudán létrejötte után a kínzó gazdasági nehézségek egyik lehetséges „megoldásaként” a szudáni kormány 2013-ban bejelentette, hogy aranylelőhelyeket fedeztek fel a núbiai régióban. Versenyfutás indult a nemesfémért, és az amatőr, ám tömeges bányászat rengeteg régészeti lelőhely pusztulásával járt. Ezzel nagyjából egy időben a núbiaiak számára megélhetést jelentő datolyapálmák rejtélyes körülmények között lángra lobbantak, és mintegy 200 ezer fa semmisült meg...

CSOMAGOK SZÁZAI KÖZÖTT

MUSLIM FÉRFI APRÓ KORÁNT OLVAS AZ ASSZUÁNBÓL WADI HALFÁBA TARTÓ MAJD' EGYNAPOS HAJÓZÁSON. AZ UTAZÓKÖZÖNSÉG EGY CSALÁDKÉNT ÉTKEZVE, BESZÉLGETVE, ÉNEKELVE ÉLI VÉGIG A HOSSZÚ ÉS TIKKASZTÓ UTAT

AUTÓALKATRÉSZ-FELHOZATAL

WADI HALFÁBAN SZÁMOS MAGYARAB GYÖKERŰ KERESKEDŐ, VÁLLALKOZÓ, BOLTTELJAJDONOS ÉL

NÚBIA HATÁRÁN

HAGYOMÁNYOS KÁVÉKÉSZÍTÉS AZ EGYIPTOMHOZ TARTOZÓ ASSZUÁNBAN. A GAZDAG TÖRTÉNELMI KERESKEDELMI ÉS KÖZEKEDÉSI CSOMÓPONTBAN

A núbiai fiatalok is Kartúmba vágynak, vagy épp a víztározó-építkezések kényszerítik őket elvándorlásra.

Kérdőjelekkel teli és stresszel terhelt sorsú közösségekkel Afrika-szerte szinte mindenhol találkozhatunk. A modern világ, a városi vonzás, az átalakuló környezet és a politikai-hatalmi harcok nehezen kezelhető kihívások elé állítják még a nem túlszűfolt vidékek lakóit is. A núbiai fiatalok is Kartúmba vágynak, vagy épp a víztározó-építkezések kényszerítik őket elvándorlásra. A helyzet itt azonban nem reménytelen: víz van, termőföld szintén, és ha egyébként békés időköt írunk, a Szahara peremén megfelelő programokkal még a kulturális örökség is megőrizhető.

LANTAI-CSONT GERGELY
FOTÓGRÁFUS, KÖZGAZDÁSZ, ÉRZÉKENY HELYSZÍNEKRE, VESZÉLYEZTETETT KULTÚRÁKRA SZERETNÉ FELHÍVNI A FIGYELMET FOTÓIVAL